

P e s.

(Ruski spisala E. Šelemetjeva; poslovenil A. Berce.)

(Konec.)

I.

godnje zimsko jutro je v Petrogradu, hladno je in temno. Jedva se daní. Sredi vrtov za zelenjavo in praznih mest bédnejšega dela mesta stoji na pólu razpadel star dom s pobitimi okni in kamenitim podzemskim stanovanjem. Tú v podzemlji so ljudjé, gorí ogenj in čujejo se ženski glasovi. Zdajci se odpró vrata pod umazanimi stopnicami, ki drže iz podzemlja, in dve ženski izstopita v póluraztrgane obleki, hitro se prekrizata, ter škripaje z nogami po snegu naglo ideta k vratom. „Oh, moj Bog, to je mraz! To so po noči vse stene pokale!“ govorili sta druga z drugo. To sta dninarici delavki, kateri imata „kot“ pri čuvajki razpalega doma, katera sama prebiva tukaj za „Bog ga plati“ in se živi s kakim podnevnim delom. Sedaj je ona doma, kuri peč in greje vodo: to znači, da je dobila perilo „na dom.“ Razdanilo se je. Zopet so se odprla vrata in po stopnicah jelo je lesti bledolično štiriletno dekletce, ogrneno preko glave z velikim raztrganim robcem. Skrivnostno skriva nekaj na prsih pod robcem, stiska k sebi z nežno ročico, in se poredno smeje. „Sedaj se je Kutka izvestno vže povrnil, le skriva se kje! Včeraj se je prestrašil“ . . . „Kutka!“ — kliče deklica tihotno in cmoka šaljivo z ustnicama. „Kutka! sèm!“

Sedaj pogleda po vrtu in išče svojega Kutke. Zopet gre za ogel doma, gre naprej ob steni in pogleda tudi pod stopnice.

„Kutka sèm k meni! . . . Mamica te ne bode več suvala . . . Kam si se zaletel, tepec?“

Deklica gre okolo vsega doma in pogleduje v dolgi prehod mej dvema plotoma.

„Kutka! Kutka! Ti grdoba, le počakaj! . . . Jaz te kličem, jaz, Mašica! Odzovi se mi, pokaži se mi, tepec! . . . Ti še ne veš, mamica je prinesla včeraj zvečer velik zavitek umazanega perila na hrbtu. Sedaj je vesela, pravi: dela je dosti! In po tebi jej je žal; včeraj pa je bila zeló bolna in jesti ni bilo nič; no razsrdila se je in te malo pretepla; čajnika se jej je škoda zdelo; veš, pravi, še oče ga je imel, in ti si ga razbil, tepec! Nù, in pretepla te je, a ne bode te več . . . Saj tudi mene tepe, kadar je huda“ . . .

In nagloma se užalostí veselo lice ubožne deklice. Sklone polagoma glavico, uprè tožni pogled na kamenito, vlažno steno, umazano z blatom. Spomnila se je, kako je včeraj dolgo plakala brez mamice . . . Mamica je hodila dolgo, daleč je bila. Samej jej je bilo dolgočasno . . . V dvoru je bilo hladno . . . Ko je mamica odhajala, pokrila se je z večjim robcem in ona ni mogla iti ven v čem. No šla je vender s slabim robcem nekolikokrat poklicat svojega prijatelja — Kutko. V dvoru ga ni bilo . . . Pogledala je za vrata — tudi tam ga ni. Hotela je skočiti

do ogla, da bi videla v sosednje ulice, ali zeblo jo je tako hudo v nogi, da je zaplakala in zbežala domov . . . In zopet je jokala dolgo in sedela v temnej sobi. Njej je bilo hudo, da je bila sama in žal po mamici, a najbolj jej je bilo žal po bédnem, pretepenem Kutki. Ona bi ga utešila, ona bi ga objela okolo suhega vratu in bi se pritisnila k njemu. In Kutka bi jo obližnil s svojim toplim mokrim jezikom po lici in bi rekel: ne žaluj Mašica, mamica pride kmalu in nama prinese jesti! — in zopet bi jo obližnil po lici.

Nù, to je bilo včeraj, ali sedaj? Mašica se je stresla po vsem životu.

„Vidiš, to je pirog!“ to rekši, potegne s srčnim nasmehom z ročico izpod robca mal košček kruha, odtrga košček ob strani spodnje skorjice in ga drži, kakor bi ga hotela komu pokazati.

„Kutka! pridi vže vender kmalu sèm, ti grdi psiček! Kako si se mi včeraj smilil, kakó sem plakala po tebi. Takó sem tudi zaspala . . . pri pečici na tleh. Mamica je prišla, težko me je zbudila . . . Pirog mi je dala . . . Glej!“ . . .

Deklici se veselo zasvetijo oči in beži skozi vratica na sosednji prazni vrt. Nu, ni še minula minuta, ko se začuje od ondu nje obupni otročji krik.

Pri nekem oknu odprè se oknice in prikaže se blede obličje mlade ženske. Hitro in nemirno pogleda v dvor in zopet zaprè oknice.

V tem pa joka deklica tiho in žalostno v sosednjem dvoru. Ko je prišla skozi vratica in zavila na desno, ugledala je na kupu namedenih smetij in navaljenega snega mirno spečega Kutko. Deklica je planila k svojemu prijatelju in odlomila zopet košček piroga, hoteč iz rok dati mu jesti, in živo si je predstavljala, kako se bode vradostil njen gladni Kutka, ko začuti prijetni duh piroga, kako bode odprl svoje rujave oči, kako bode planil na vse štiri noge, potem se vsedel, zasukal nemirno rep, in pogledoval ganljivo v njene oči in na ukusni pirog, ter požiral slino. Deklica sede poredno se smijoč na kup snega poleg Kutke ter stegne k njemu roko s koščekom piroga.

Nù . . . kaj pa je to? Kutka leži in se ne gane, utaknil je dolgi gobec v hladni sneg in ne zaduha piroga! . . . Mašica pogleda debelo s plašnimi, prestrašenimi očmi.

„Kutka! Kutka!“

Tù se dotakne psa za vrat, prime ga za gobec in — zakriči obupno. Ker se je bala, da bi je ne slišala mamica in prišla k njej ter bi jo pretepla, utihnila je takój.

„Kutka, Kutka, kaj delaš? Kaj je s teboj? Kaj je s Kutko?“ — šepeče obupno deklica in zaman pretaka solzé. In nakrat jej pride v njen otročji spomin vse njegovo kratko življenje. Kutka jej je bil váruh, tovariš in tolažitelj v njenih otročjih bolečinah; ljubila ga je bolje, nego-li vse drugo na svetu, dà še bolje, nego mamico, katera hodi po vse dni za delom, in Kutka je nadomestoval otroku mater in ves božji svet. In ta Kutka se jej sedaj ne dobrika več, ne liže več njenih rok, niti koščeka piroga neče vzeti od nje! Kutka leži zmrznen in nepremakljiv, kakor hlod. „Kaj ne ustaneš več? Ali bodeš vedno tak?“ Groza izpreleti deklico. Nakrat postalo jej je tako težko, tako hudo, tako mračno v njenej otročjej duši, ves svet jej je postal temen v njenih očeh. Zdajci zgrabi Kutko z obema ročicama za njegov suhi, gubavi vrat in ga prevrne na hrbet, ker se še vedno nádeja, da

se morda še oživi. Nù, njen zvesti prijatelj se ne gane, leži na grbastem hrbtu in moli k višku raztegnene, otrple noge! —

„Poginil, poginil, umrl je moj Kutka!“ kriči deklica glasno. „Kutka, Kutka, Kutka . . . ti moj mali Kutka! Ti ljubček moj!“ — In jokaje zavalj se na prsi otrplega psa in utakne pod njegov gobček svoj solzni obrazek, ki je bil ves izpremenen gorjá in strahú. In krepko se pritisne k njemu in poljublja, poljublja, poljublja ubogega rujavega psička . . .

„Mašica! kam si se utaknila, ti grdoba? Ne da bi materi kaj pomagala, umazanka ti,“ čuje se buren glas iz sosednjega vrta.

Mašičina mati stôpi skozi vrata.

„Jaz ti bodem vže pokazala, neporednica ti, kaj se pravi valjati se s Kutko v mojem robci po gnoji!“ kriči srdito in hiti k sneženemu kupu. „Ali je Kutka poginil?“ Nagloma se ustavi in vidi otrple, zmrznene noge psa, njegov povešen gobček z nepremičnimi slepimi očmi.

„Takó! torej poginil je?!“ Žena maje z glavo in premišljuje. „Izvestno od lakote,“ reče po tihem. „Nù, obrni se hitro! vstani!“ zareži surovo na hčerko: „kaj se bodeš valjala okolo mrtvega psa?“

Sedaj potrese Mašico za ramo, ali — ta se ne gane.

„Mašica! Mašica! dosti je, neumnica! Me dobive drugega psa,“ nagovarja mati hčerko: „jesti mu bodeve vže dajali, če Bog da. Sedaj imave dosti dela, Bog daj le zdravje dobrim ljudem!“ in mati se prekriža. „Mašica! mila hčerka moja, Mašica!“

Nù Mašica se je krepko oprijela vratú svojega prijatelja in leži, kakor poprej ter se ne gane. Mati se sklone k njej.

„O Bog moj! pa vender ni umrla moja prisrčna, moja dobra hčerka, Mašica?“ kriči mati, zgubanči si obraz in ihtí.

Mašica je ležala mrtva na prsih mrtvega Kutke.

Na morskej obali.

(Črtica; spisal Peter Vudý.)

Zalostno se je potopilo tam daleč, daleč, kjer se modra morska površina združuje sè sinjim nebom, zlato solnčeece v globoko morje. Od zahoda pihljaj je hladan veterc in postajal vedno močnejši in močnejši, vzdigoval v početku male valove, kasneje vse večje in večje, ki so se drvili po poprej mirnej morskej površini in se naposled razbili ob strmej skali, ki je kipela na obali k nebu pod oblake. Vender tudi po nebu drvili so se ne srebrnasti valovi, nego sivkasti oblaki, ki so se bolj in bolj kupičili, črni postajali in vse nebo prekrili. Na zemljo se je ulegal danes poprej nego li druge dneve nekak tajni mrak, ki je naznanjal vihar, ki razburi morje, lomi drevesa ter navdaja človeško srce s strahom in grôzo. Bog nas čuvaj in sv. Nikolaj kake nesreče! —